

Sanal Zorbalıkla Baş Etme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sanal Zorbalıkla Baş Etme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29989>

Özet

Sanal Zorbalıkla Baş Etme Ölçeği, Koç ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş, bireylerin maruz kaldıkları sanal zorbalık durumlarına karşı kullandıkları çeşitli baş etme stratejilerini ölçmeyi amaçlayan psikometrik bir araçtır. Ölçek, dört temel alt boyuttan oluşmakta ve toplam 19 madde içermektedir. Yapılan geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları, ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonda sanal zorbalıkla baş etme davranışlarındaki değerlendirmede kabul edilebilir düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sanal zorbalık, baş etme stratejileri, psikometrik özellikler, Likert ölçeği, ergenlik, siber mağduriyet, kişisel güvenlik.

Yazarlar

Koç, M., Horzum, M., Ayas, T., Aydın, F., Özbay, A., Uğur, E. ve Çolak, S.

Amaç

Sanal Zorbalıkla Baş Etme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin internet ve dijital iletişim araçları üzerinden gerçekleşen zorbalık eylemleri karşısında sergiledikleri bilişsel ve davranışsal tepkileri sistematik olarak belirlemek ve bu stratejilerin çeşitliliğini ortaya koymaktır. Ölçek, özellikle gençlerin ve ergenlerin sanal zorbalıkla mücadelede kullandıkları yöntemleri (aktif, pasif veya yardım arama odaklı) güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmek üzere geliştirilmiştir.

Bu araç, eğitimciler, rehberlik uzmanları ve ruh sağlığı profesyonelleri için, sanal zorbalık mağdurlarına yönelik özelleştirilmiş müdahale programları geliştirmede önemli bir teşhis aracı olarak hizmet etmeyi hedeflemektedir.

Yapı (Konstrukt)

Ölçek, bireylerin sanal zorbalık olaylarına karşı geliştirdikleri çeşitli başa çıkma mekanizmalarını ölçer. Bu yapı, dört farklı alt boyutta kavramlaştırılmıştır ve zorbalık durumlarına verilen tepkilerin karmaşıklığını yansıtır. Bu boyutlar, bireyin zorbalıkla mücadele ederken kullandığı hem aktif problem çözme hem de kaçınma temelli stratejileri kapsamaktadır.

Dört alt boyut, bireyin dijital ortamdaki güvenliliğini artırmasından (Bilişsel Güvenlik ve Gizliliği Artırma) sosyal destek aramasına (Yardım Arama) kadar geniş bir yelpazedeki tepkileri içerir. Bu yapı, sanal zorbalığın dinamik doğasına uygun olarak, hem çevrimiçi hem de çevrimdışı baş

etme davranışları değerlendirmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, geliştirme çalışmasında uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin dört boyutlu teorik modelinin veri ile uyumlu olduğunu göstermiştir. Elde edilen uyum indeksi değerleri, modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergilediğini kanıtlanmaktadır.

Spesifik uyum indeksleri şunlardır: χ^2 (sd=146, p.= .000) = 263.36, χ^2 /sd=1.80, RMSEA=0.054, SRMR= 0.067, GFI=0.91, AGFI=0.88, CFI=0.95, NFI=0.90 ve NNFI=0.94. Bu değerler, özellikle χ^2 /sd oranının 3'ün altında, RMSEA ve SRMR değerlerinin 0.08'in altında olması, modelin güçlü bir yapısal geçerliliğe sahip olduğunu işaret etmektedir. Ayrıca, ölçekteki tüm maddelerin faktör yükleri .602 ile .838 arasında değerlikte olup, maddelerin ilgili oldukları faktörleri güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları .635 ile .762 arasında değerlikte olup, bu aralık, sosyal bilimler araştırmaları için genel olarak kabul edilebilir bir düzeydedir, ancak bazı alt boyutların daha düşük tutarlılığa sahip olabileceğini değer göstermektedir.

Ölçeğin toplam puanının iç tutarlılık katsayısı ise .750 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, Sanal Zorbalıkla Baş Etme Ölçeği'nin genel olarak tutarlı ve güvenilir bir ölçüm sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme sürecinde, 19 maddelik yapının dört faktörlü bir modelle en iyi şekilde temsil edildiği belirlenmiştir. Bu dört faktör, zorbalıkla baş etme stratejilerinin farklı yönlerini temsil etmektedir:

Bilişsel Güvenlik ve Gizliliği Artırma (7 madde): Kişisel bilgileri koruma ve çevrimiçi güvenliği sağlama stratejilerini içerir.

Yardım Arama (5 madde): Aile, arkadaşlar, öğretmenler veya yetkili mercilerden sosyal destek veya profesyonel yardım talep etme davranışları kapsar.

Kaçınma ve Görmezden Gelme (5 madde): Zorbalık yapan kişiyi engelleme, zorbalık içeriğini silme veya zorbalık yok sayma gibi pasif/kaçınmacı stratejileri içerir.

Bilgi Arama (2 madde): Sanal zorbalık hakkında bilgi edinme veya yasal yollar hakkında

araştırma yapma gibi bilişsel stratejileri içerir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme Çalışması (Öz Bildirim Ölçeği)

Format: 19 maddeden oluşan, 4 alt boyutlu bir anket formatındadır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler ve genç yetişkinler (Sanal ortamları aktif kullanan bireyler).

Yaş Grubu: Çalışmanın yapıldığı örneklem belirtilmemiştir, ancak sanal zorbalık araştırmaları genellikle ortaokul ve lise öğrencilerine odaklanmaktadır.

Popülasyon Detayları: Bilgi mevcut değildir, ancak geliştirme çalışması Türkiye'deki üniversite öğrencileri veya lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmişi olma ihtimali yüksektir.

Test Metodolojisi: Psikometrik geliştirme çalışması, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve Çıkarım analizi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Siber zorbalık, coping scale, psikolojik ölçüm, Likert derecelendirme, ölçek geliştirme, bağlama mekanizmaları.

Yazarlar Bilgileri

Sorumlu Yazar: Mustafa Koç

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: mkoc@sakarya.edu.tr

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2016

Şinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanıma dair resmi ücret bilgisi mevcut değildir. Kullanım için sorumlu yazar (Mustafa Koç) ile iletişime geçilmesi önerilir.

Referanslar

Koç, M., Horzum, M., Ayas, T., Ayd?n, F., Özbay, A., U?ur, E. ve Çolak, S. (2016). Sanal Zorbalıkla Ba? Etme Ölçe?i: Geçerlilik ve güvenilirlik çal??ması. **Sakarya University Journal of Education**, 6(3), 116-128.

Makalenin orijinal Dergipark bağlantısı: dergipark.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: sanal-zorbalikla-bas-etme-olcegi-toad.pdf

Sanal Zorbalıkla Ba? Etme Ölçe?i Maddeleri

Derecelendirme: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır (1= kesinlikle katılmıyorum - 5= kesinlikle katılıyorum).

Ölçek 4 alt boyut ve toplam 19 maddeden oluşmaktadır:

Bilişsel Güvenlik ve Gizliliği Artırma (7 madde)

Yardım Arama (5 madde)

Kaçınma ve Görmezden Gelme (5 madde)

Bilgi Arama (2 madde)